

SDT NASTÍNILO VIZI ROZVOJE DOPRAVNÍ TELEMATIKY DO ROKU 2020

Obor české dopravní telematiky patří v návaznosti na místní tradici vědy a výzkumu a existující průmyslovou základnu k nejvyspělejším v Evropě, přesto je současný rozsah implementace ITS v České republice podle názoru členů Sdružení pro dopravní telematiku (SDT) relativně nízký. Ani společenské klima a regulační prostředí není z pohledu ITS na dostatečné úrovni. O nápravu se sdružení hodlá pokusit iniciativou Manifest rozvoje ITS v České republice. Dokument zveřejňujeme ve zkrácené verzi.

Cílem Manifestu rozvoje ITS v ČR je formulovat klíčové směry rozvoje a implementace dopravní telematiky v ČR do roku 2020, identifikovat

Směrnice EU o zavádění ITS v silniční dopravě bude vyžadovat i provádění certifikace ITS systémů a služeb. SDT proto podporuje vznik ne-

doucí roli při reprezentaci ČR v relevantních mezinárodních nestátních ITS aktivitách, například v ER-TICO.

Podpora exportu

Státní podpora exportu a hledání optimálních forem této podpory je z pohledu českého ITS důležitou součástí servisu poskytovaného průmyslu ze strany státu. S ohledem na charakter zakázek (zadavatelem je veřejný sektor), vysoký finanční objem a komplexnost je nezbytnou podmínkou úspěšné realizace exportních aktivit českého ITS získání politické podpory na nejvyšší úrovni, a to nejméně v rozsahu, který poskytuje konkurenční evropské ekonomiky svému domácímu průmyslu.

Silniční doprava

Telematické aplikace kromě toho, že zvyšují efektivitu využití infrastruktury, mají pozitivní vliv na snižování externalit (zvýšení plynulosti a bezpečnosti dopravy, zkracování cestovních dob, snižování spotřeby pohonných hmot, znečištění ovzduší).

Zpoplatnění silniční dopravy

Prostřednictvím ITS lze zajistit efektivní a spravedlivé zpoplatnění silniční infrastruktury, respektive zohlednit rozsah využívání silnic a dálnic jednotlivými uživateli. Další rozvoj mýtného systému ČR musí být především ekonomicky efektivní a podporovat cíle dopravní politiky ČR i EU.

Doprava ve městech

SDT klade velký důraz na rozvoj telematických aplikací vedoucích

těchto komplexních telematických městských systémů bude SDT prosazovat nejen ve velkých městech, ale ve všech městech s aktuálními dopravními problémy. Důležité je také provázání městských center s regionálními a národním dopravně-informačním centrem.

Ekonomika městských mýtných systémů

Ačkoli podmínkou existence městského mýtného systému je ekonomická efektivita (náklady nižší než výnosy), hlavním cílem je motivace využívání ekologické městské hromadné dopravy. Zavedením poplatku za vjezd do centra města je do nákladů využití automobilu začleněn i společenský náklad hluku, znečištění či následků nehod – tedy náklady neobsažené v tržních cenách vozidel či paliva. Výnosy městských mýtných systémů pak mohou být investovány do rozvoje MHD.

Veřejná doprava

V rámci dopravního systému musí veřejná doprava hrát významnější roli než jako způsob dopravy jen pro ty, kteří z finančních či jiných důvodů jinou možnost nemají. Aktuálním úkolem je docílit vyšší atraktivitu z pohledu uživatelů – cestujících veřejné dopravy, mimo jiné prostřednictvím telematických nástrojů, které zajistí on-line dostupnost informací o spojích, pohodlný nákup jízdenek a odbavení ve vozidlech. Atraktivní veřejná doprava musí také vytvořit síťový celoplošný systém s provázáním všech druhů dopravy, a to nejen v návaznostech spojů, ale i v oblasti odbavení cestujících

Bezpečnost, ekonomika a ekologie

Inteligentní dopravní systémy již řadu let umožňují implementovat systém automatického tísňového volání (eCall), monitoring nebezpečných nákladů, vážení nákladních vozidel za jízdy nebo systém monitoringu kvality životních podmínek při přepravě zvířat. Hlavní překážkou rozvoje je opět neexistence regulačních opatření přijatých na úrovni EU pro zajištění mezinárodní interoperability, která by praktickou implementaci těchto systémů definovala a vynutila. SDT proto bude usilovat v rámci intenzivní komunikace se zastupci státní správy o pokrok přípravy regulačních opatření nařizujících zavedení ITS pro zvýšení bezpečnosti v dopravě.

Samostatnou problematikou je otázka využití dopravní telematiky pro snížení dopadu dopravy na životní prostředí. Hlavní problém představuje stanovení metodiky a kalkulace společenských nákladů/úspor spojených s ekologickým dopadem dopravy a implementací ITS. SDT v této souvislosti varuje před neuváženým použitím často publikovaných nevěrohodných údajů s odkazem na „zaručený zdroj“ z EU.

Železniční doprava

Aplikace řídicích, informačních a komunikačních technologií v železniční dopravě má historickou tradici danou vysokými požadavky na bezpečnost provozu. SDT podporuje státní vlastnictví železniční dopravní cesty a rovný přístup k poskytování služeb na dopravních cestách. Správce dopravní cesty musí být majitelem i koordinátorem využití železniční infrastruktury – přístupné širokému okruhu dopravců. Současný stav ITS tento přístup umožňuje. Rozvoj zabezpečovacích systémů na železnici v ČR však bude třeba koordinovat s aktuálními evropskými trendy v jednotném řízení železniční dopravy (systémy ERTMS/ETCS, GSM-R).

SDT také navrhuje dořešit řízení železniční dopravy z dvou center: z Přerova a z Prahy.

Kosmické technologie

SDT podporuje ambice Evropského společenství při výstavbě vlastní kosmické nezávislé infrastruktury – systémů EGNOS a Galileo – a také ambice ČR na umístění administrativní části řídicího střediska Galileo (GSA) v Praze. SDT bude v rámci české iniciativy Galileo User Forum usilovat o prosazení českého průmyslu, vědy a výzkumu jako evropského iniciátora rozvoje aplikací na bázi systému Galileo a GNSS. SDT také požaduje rychlé vyřešení několikaleťového kompetenčního sporu několika resortů státní správy o řízení oboru kosmonautiky formou vzniku nadresortní zastřešující kosmické agentury a neopomenutelnou roli českého průmyslu zastoupeného oborovými asociacemi při vytváření koncepce kosmonautiky v ČR.

(red)

(Manifest rozvoje ITS v ČR je v plném znění zveřejněn na internetových stránkách SDT.)

Foto: Kapsch

hlavní překážky rozvoje a navrhnout způsoby jejich odstranění.

Potenciál ITS

Česká republika bude v blízké budoucnosti čelit výraznému omezení investičních zdrojů a nemožnosti dále zvyšovat hustotu dopravní sítě. ITS technologie a služby se proto stanou hlavním nástrojem pro zajištění rozvoje udržitelné dopravy tím, že umožní intenzivnější využití dopravní infrastruktury, spravedlivou úhradu za její použití, zohlednění (internalizaci) společenských (externích) nákladů dopravy, zvýšení bezpečnosti a snížení ekologických dopadů.

Podmínky rozvoje ITS

Efektivní zavádění ITS v České republice vyžaduje existenci kvalitní dlouhodobé strategie, která musí být nedílnou součástí dopravní politiky České republiky. Současný stav je bohužel takový, že tato strategie neexistuje. SDT bude proto iniciovat vypracování Strategie rozvoje ITS v období 2010 až 2020 pro všechny dopravní módy a bude usilovat o schválení této strategie na úrovni vlády ČR.

Pro další rozvoj ITS je nezbytná i standardizace a certifikace. V současné době dochází v ČR v oboru ITS k procesu přejímání norem z CEN a ISO. Aktuálním problémem však je uvést tyto normy do praktického života v rámci realizovaných projektů. V souvislosti s rozvojem ITS se také ukazuje potřeba vzniku zcela nových norem a standardů, které budou garantovat vlastnosti, rozhraní a interoperabilitu telematických služeb.

závislých institucí odpovědných za certifikaci ITS systémů a služeb. S ohledem na nutné zajištění vysoké odborné a technické úrovně při projektování a dodávkách telematických systémů bude SDT usilovat o vznik institutu autorizované osoby v oboru dopravní telematika.

Zadávání zakázek

Z pohledu ITS je také neuspokojivý aktuální přístup k zadávání zakázek v ČR. V řadě případů je dodávka ITS technologií a služeb nedílnou součástí dodávky stavebního díla. Proto bude SDT usilovat o oddělení dodávek ITS technologií od dodávek vlastního stavebního díla a o definici základních cenových a kvalitativních pravidel pro technickou část zadávací dokumentace veřejných zakázek. O tyto změny bude SDT usilovat také formou návrhu úpravy zákonných předpisů, například zákona o zadávání veřejných zakázek a stavebního zákona.

Mezinárodní spolupráce

SDT podporuje co nejširší zapojení ČR do mezinárodní spolupráce v oboru ITS a kosmických technologií. Proto SDT nabídne experty členských firem sdružení pro potřeby mezinárodních jednání české exekutivy, čímž přispěje k řešení trvajících problémů českých úřadů spočívajících v poddimenzování personálního obsazení státní správy experty. Protihodnotou SDT očekává, že český průmysl touto formou naváže přímé kontakty s orgány EU, respektive zájmovými direktoráty EK, jako jsou DG TREN, Enterprise, INFISO, GSA. SDT dále požaduje převzít ve-

Foto: NDI

k realizaci komplexního fungujícího městského systému, který nebude izolovaným řešením, ale bude mít vazby na systémy na komunikacích v okolí měst. Za prioritní SDT považuje realizaci účinných dopravně-informačních systémů měst integrovaných do městského/regionálního dopravního centra (systémy sběru dopravních a meteorologických dat, videodohled, řídicí systémy tunelů, informování řidičů proměnnými dopravními značkami atd.). Uplatnění

a uznávání jízdních dokladů v celé České republice.

Hlavní problém nyní představuje přijetí regulačních opatření, která by požadovala národní interoperabilitu již implementovaných regionálních elektronických odbavovacích systémů, systému Českých drah a systému hlavního města Prahy. SDT proto navrhuje vytvořit podmínky pro implementaci a provoz jednotného národního centra pro interoperabilitu a clearing ve veřejné dopravě.